



3.6.2026

Hallintovaliokunnalle

Vastine hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetun lain muuttamisesta (HE 58/2026 vp) hallintovaliokunnalle annettuihin asiantuntijalausuntoihin

Valtiovarainministeriö tuo vastineenaan hallituksen esitykseen esitettyjen asiantuntijalausuntojen kommentteihin esiin seuraavaa:

1. Palveluntarjoajan määritelmä

Olli Mäenpää kiinnitti lausunnossaan huomiota siihen, että säädettäväksi ehdotetun lain oikeusvaikutukset kohdistuisivat eri tavoin palvelutuottajaan, joka toimii samalla palveluntarjoajana (8 f.1 §), kuin muuhun palveluntarjoajaan, jolle palvelutuottaja on antanut katseluohjelman tarjoamista koskevan tehtävän (8 g.1 §). Määritelmäsäännöstä lain 2 §:ssä olisi tämän vuoksi välttämätöntä täsmentää laintasoisen sääntelyn johdonmukaisuuden, täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vuoksi. Koska lakiehdotuksen 2 b luvussa määriteltäisiin nimenomaan *muun palveluntarjoajan* kuin palveluja tarjoavan palvelutuottajan oikeuksien ja velvollisuuksien perusteita sekä julkisia hallintotehtäviä, myös perustuslain 80 §:n 1 momentin ja 124 §:n voidaan katsoa edellyttävän etenkin muun palveluntarjoajan laintasoista sääntelyä. Tällainen muu palveluntarjoaja on käytännössä muu kuin viranomainen, kun sen sijaan palveluntarjoajana toimiva palvelutuottaja on käytännössä viranomainen. Palveluntarjoajan käsitettä ei siksi voida tässä verraten monimutkaisessa sääntely-yhteydessä pitää sillä tavoin yleiskielisenä terminä, että se olisi yksiselitteisesti ymmärrettävissä.

Myös **Posti Group Oyj** viittasi epäsuorasti käsitteiden väliseen epäselvyyteen kiinnittämällä huomiota ehdotetussa sääntelyssä käytettyjen ilmaisujen ”palveluntarjoajan tarjoama katseluohjelma” sekä ”palvelutuottaja tarjoaa katseluohjelman” väliseen eroon.

Vastine: Valtiovarainministeriö arvioi Mäenpään lausunnossaan esittämien seikkojen perusteella, että esityksessä ehdotetun sääntelyn mukaiset palveluntarjoajan ja muun palveluntarjoajan käsitteet aiheuttavat tulkinnanvaraisuutta sääntelyn oikeusvaikutusten näkökulmasta. Valtiovarainministeriö toteaa, että palvelutuottajan tehtävään sisältyy katseluohjelman tarjoamista koskeva tehtävä esityksessä ehdotetulla tavalla (8 f §). Palveluntarjoajalle 2 b luvussa osoitettu sääntely on tarkoitettu kohdistuvan toimijalle, jolle palvelutuottaja on antanut katseluohjelman tarjoamista koskevan tehtävän. Valtiovarainministeriön arvion mukaan sääntelyssä ei olisi tarve erottaa palvelutuottajan rooliin sisältyvää palveluntarjoajan roolia, jolloin *muun*

palveluntarjoajan käsite voitaisiin poistaa ehdotetusta sääntelystä. Laissa voitaisiin käyttää siten vain *palveluntarjoajan* käsitettä toimijasta, jolle palvelutuottaja on antanut sopimuksella katseluohjelman tarjoamista koskevan tehtävän ja palveluntarjoajan käsite määriteltäisiin erikseen sääntelyssä. Mainitun perusteella valtiovarainministeriö ehdottaa, että tukipalvelulain 2 §:ään lisättäisiin uusi 7 kohta, ja lain 8 f §:n 2 momenttia ja 8 g §:n 1 momenttia muutettaisiin hallituksen esityksessä ehdotettuun nähden seuraavasti (lisäys ja muutokset keltaisella korostettuna):

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

5) *käyttäjällä* henkilöä, joka käyttää tukipalvelua hallinnon asiakkaan ominaisuudessa;

6) *katseluohjelmalla* digitaalista palvelua, joka toimii viestinvälityspalvelun käyttöliittymänä;

7) *palveluntarjoajalla* yksityistä toimijaa, jolle palvelutuottaja on antanut 8 g §:n nojalla katseluohjelman tarjoamista koskevan tehtävän.

Perustelut:

2 §. Määritelmät. Tukipalvelulain 2 §:ään lisättäisiin uusi 7 kohta, jossa määriteltäisiin palveluntarjoajan käsite. Palveluntarjoajalla tarkoitettaisiin yksityistä toimijaa, jolle palvelutuottaja on antanut 8 g §:n nojalla katseluohjelman tarjoamista koskevan tehtävän. Palveluntarjoajan käsite on tarpeen määritellä, koska esityksessä ehdotetun lain oikeusvaikutukset kohdistuisivat eri tavoin viestinvälityspalvelun palvelutuottajaan, jonka tehtäviin osaltaan kuuluu katseluohjelman tarjoaminen viestinvälityspalvelun käyttäjille, kuin palveluntarjoajaan, jolle palvelutuottaja on antanut sopimuksella katseluohjelman tarjoamista koskevan tehtävän.

8 f §

Katseluohjelman tarjoaminen

Palvelutuottaja tarjoaa katseluohjelman viestinvälityspalvelun käyttäjille sähköisten tiedoksiantojen ja muiden viestien vastaanottamista varten.

Palvelutuottajan on tarjottava katseluohjelma, vaikka sen tarjoamista koskeva tehtävä olisi annettu 8 g §:n nojalla tehdyllä sopimuksella myös ~~muun~~ palveluntarjoajan tai palveluntarjoajien toteutettavaksi.

Palvelutuottaja avaa käyttäjän viestinvälityspalvelutiliin näkymän palveluntarjoajan katseluohjelmaan, jos käyttäjä on ilmoittanut sen käyttämökseen katseluohjelmaksi 11 §:ssä tarkoitettuun rekisteriin.

Perustelut:

8 f §. Katseluohjelman tarjoaminen. Oikeusvaikutusten kohdentumisen näkökulmasta on tarkoituksenmukaista, että sääntelyssä käytettäisiin johdonmukaisesti riittävän yksiselitteistä käsitettä toimijoista, jotka hoitavat katseluohjelman tarjoamista koskevaa tehtävää sopimuksen perusteella. Tämän vuoksi pykälän 2 momentissa käytettäisiin ilmaisua ”palveluntarjoajan tai palveluntarjoajien” esityksessä ehdotetun ”*muun* palveluntarjoajan tai palveluntarjoajien” sijaan. Palvelutuottajan lakisääteiseen viestinvälityspalvelun tuottamista ja kehittämistä koskevaan tehtävään sisältyisi pykälän 1 momentissa ehdotetun mukaisesti myös katseluohjelman tarjoaminen. Sääntelyssä ei olisi kuitenkaan tarpeen erottaa palvelutuottajan katseluohjelman tarjoamiseen liittyvää tehtävää käyttämällä tästä roolista erikseen palveluntarjoajan käsitettä erotuksena sopimuksen perusteella katseluohjelmaa tarjoavista ”muista palveluntarjoajista”. Tämän vuoksi sääntelyssä olisi selkeintä käyttää sopimuksen perusteella katseluohjelmaa tarjoavista toimijoista palveluntarjoajan käsitettä, joka määriteltäisiin 2 §:n 7 kohdassa.

8 g §

Katseluohjelman tarjoamista koskevan tehtävän antaminen palveluntarjoajalle

Palvelutuottaja voi sopimuksella antaa 8 f §:n 1 momentissa tarkoitetun katseluohjelman tarjoamista koskevan tehtävän myös **muun** palveluntarjoajan toteutettavaksi.

Palveluntarjoajan työntekijään sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan 8 f §:n 1 momentissa tarkoitettua tehtävää. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa ([412/1974](#)).

Palveluntarjoajan ja sen palveluksessa olevan henkilön suorittaessa 8 f §:n 1 momentissa tarkoitettua tehtävää, sovelletaan heidän salassapitovelvollisuuteensa, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään.

Perustelut:

8 g §. Katseluohjelman tarjoamista koskevan tehtävän antaminen palveluntarjoajalle. Pykälän 1 momentissa korvattaisiin käsite ”*muu* palveluntarjoaja” käsitteellä ”palveluntarjoaja”. Muutos vastaisi 8 f §:n 2 momenttiin ehdotettua muutosta.

2. Julkisen hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle

Tarkoituksenmukaisuusvaatimus

Oikeusministeriö kiinnitti huomiota perustuslain 124 §:n edellyttämään julkisen hallintotehtävän antamisen tarkoituksenmukaisuusvaatimukseen ja totesi, että esitetty ratkaisumalli julkisen hallintotehtävän hoitamisesta edellyttää vahvoja perusteluita tarkoituksenmukaisuuden kannalta. Myös **eduskunnan apulaisoikeusasiamies** ja **Digi- ja väestötietovirasto** nostivat tarkoituksenmukaisuusvaatimuksen esiin. Toisaalta **Olli Mäenpää** totesi, että ehdotettua sääntelyä voidaan pitää hyvin perusteltuna perustuslain 124 §:ssä määriteltyjen julkisen hallintotehtävän antamisen valtiosääntöoikeudellisten edellytysten kannalta.

Vastine: Valtiovarainministeriö toteaa, että katseluohjelman tarjoamista koskevan tehtävän antaminen sopimuspohjaisesti muulle kuin viranomaiselle varmistaisi osaltaan sitä, että hallinnon asiakkailta olisi tosiasiallinen mahdollisuus valita, missä palvelussa he haluavat vastaanottaa viranomaisten sähköiset tiedoksiannot. Mahdollisuus valita palvelu voisi kasvattaa postitse tapahtuvista tiedoksiannoista sähköisten tiedoksiantojen vastaanottamiseen siirtyvien henkilöiden määrää, millä olisi tiedoksiantojen ja hallinnon tehokkuutta kasvattava ja toisaalta tiedoksiannoista aiheutuvia päästöjä vähentävä vaikutus. Viranomaisten Suomi.fi-viesteihin toimittamien sähköisten tiedoksiantojen näyttäminen Suomi.fi-viestit -palvelun lisäksi myös yksityisissä palveluissa edistäisi sähköisten viestien välittämiseen liittyvän markkinan kehittymistä ja yritysten välistä kilpailua. Lisäksi palveluntarjoajien hoidettavaksi annettava katseluohjelman tarjoamista koskeva tehtävä on palvelutuottajaa avustava julkinen hallintotehtävä, eikä siihen sisälly julkisen vallan käyttämistä tai päätöksentekoa.

Esityksessä ehdotettava malli, jossa Digi- ja väestötietovirastolla olisi velvollisuus tarjota katseluohjelma, vaikka se olisi sopimuksella antanut tehtävän myös palveluntarjoajan tai -tarjoajien hoidettavaksi, on perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön valossa poikkeuksellinen. Malli olisi kuitenkin nyt kyseessä olevan tehtävän kohdalla perusteltu erityisesti huoltovarmuuden ja jatkuvuuden näkökulmasta ja sen avulla varauduttaisiin esimerkiksi tilanteisiin, jossa palveluntarjoaja poistuu markkinoilta. Tällä tavoin varmistettaisiin se, että hallinnon asiakkailta olisi aina käytössä katseluohjelma viranomaisten sähköisten tiedoksiantojen vastaanottamista varten. Lisäksi on otettava huomioon, että tehtävän päällekkäisyys koskisi vain yhtä teknisluonteista osaa Digi- ja väestötietovirastolle viestinvälityspalvelun tuottamiseen liittyvistä tehtävistä. Siten kyse ei ole vastaavan kaltaisesta tilanteesta kuin perustuslakivaliokunnan lausunnossa PeVL 93/2022 vp, jossa oli kyse hallintopäätösten valmistelusta ja osittaisesta päällekkäisyydestä yhtiön hallinnon ja sen tehtävien sekä asianomaisen viranomaisen kanssa.

Lisäksi valtiovarainministeriö huomauttaa, että hyvinvointialueesta annetun lain (611/2021) 9 §:ssä on säädetty, että hyvinvointialueella säilyy järjestämisvastuu, vaikka hyvinvointialue hankkii palveluja muulta palvelujen tuottajalta. Kyseinen malli on analogisesti verrannollinen esityksessä ehdotettuun, jonka mukaisesti viimesijainen vastuu katseluohjelman tarjoamisesta olisi palvelutuottajana olevalla Digi- ja väestötietovirastolla.

Mainitun perusteella valtiovarainministeriö katsoo, että ehdotettu malli täyttää perustuslain 124 §:ssä säädetyn tarkoituksenmukaisuusedellytyksen.

Rikosoikeudellinen laillisuusperiaate

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies katsoi, että rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen näkökulmasta ehdotettu sääntely vaikuttaa varsin väljältä. Rikosoikeudellinen laillisuusperiaate (PL 8 §) asettaa erityisen lain täsmällisyyteen kohdistuvan vaatimuksen. Nyt kriminalisointi koskisi katseluohjelman tarjoamista käyttäjälle sähköisten tiedoksiantojen ja muiden viestien vastaanottamista varten. Eduskunnan apulaisoikeusasiamies piti ehdotettua sääntelyä varsinaisesta julkisesta hallintotehtävästä liian epätasällisenä niin kriminalisoinnin kuin itse tehtävän kannalta. Sääntelystä ei käy selvästi ilmi, mitä kaikkea katseluohjelman tarjoaminen konkreettisesti tarkoittaa tai pitää sisällään. On ehdotetun sääntelyn kannalta aivan olennaista, että myös yksityiset toimijat tietävät täsmällisesti, missä toiminnassa heihin sovelletaan esimerkiksi hallinnon yleislakeja ja mihin toimintaan esimerkiksi eduskunnan oikeusasiamiehen valvontatoimivalta ulottuu. **Olli Mäenpää** piti oikeusturvan ja hyvän hallinnon takeiden kannalta välttämättömänä, että 8 g §:n 2 momentissa ehdotetun mukaisesti palveluntarjoajan työntekijään sovellettaisiin rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen hoitaessaan 8 f §:n 1 momentissa tarkoitettua julkista hallintotehtävää.

Vastine: Katseluohjelman tarjoamista koskevasta tehtävän sisällöstä säädetäisiin tukipalvelulakiin ehdotetussa 8 f §:n 1 momentissa ja palveluntarjoajan työntekijään sovellettavasta virkavastuusta ehdotetussa 8 g §:n 2 momentissa. Katseluohjelman tarjoamista koskeva tehtävä pitäisi sisällään sähköisten tiedoksiantojen ja muiden viestien vastaanottamisen mahdollistavan käyttöliittymän tarjoamisen viestinvälityspalvelun käyttäjille. Katseluohjelma voisi olla esimerkiksi verkkopalvelu tai mobiilisovellus. Palvelutuottaja avaisi ehdotetun 8 f §:n 3 momentin mukaisesti käyttäjän viestinvälityspalvelutiliin näkymän palveluntarjoajan katseluohjelmaan, jos käyttäjä olisi ilmoittanut sen käyttämökseen katseluohjelmaksi viestinvälityspalvelun käyttäjärekisteriin. Katseluohjelman tarjoamista koskeva tehtävä on teknisluonteinen tehtävä, mutta käytännössä kuitenkin keskeinen viranomaisten tiedoksiantojen toteutumisen kannalta ja sen hoitaminen edellyttäisikin erityistä huolellisuutta. Rikosoikeudellinen virkavastuu kohdistuisi ehdotetun 8 g §:n 2 momentin mukaisesti palveluntarjoajan työntekijään hänen suorittaessaan 8 f §:n 1

momentissa tarkoitettua katseluohjelman tarjoamista koskevaa tehtävää. Valtiovarainministeriö pitää ehdotetun mukaista säännöstä katseluohjelman tarjoamisesta ja virkavastuussäännöksen sisällöstä riittävän täsmällisinä, ja katsoo virkarikossäännöksen koskevan nimenomaisesti katseluohjelman tarjoamista koskevaa tehtävää.

Sähköistä tiedoksiantoa koskevan yleissääntelyn mukaiset ilmoitukset saapuneista tiedoksiannoista

Oikeusministeriö katsoi, että saapuneita tiedoksiantoja koskeva voimassa oleva sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain (13/2003, jäljempänä asiointilaki) ja tukipalvelulain ilmoitussääntely, johon ei tässä esityksessä ehdoteta muutoksia tai erillisiä säännöksiä, ei näyttäydy kovin johdonmukaisena yksityisen digipostipalvelun osalta. Vaikka sähköisen tiedoksiannon vastaanottaja on valinnut käyttää yksityistä digipostipalvelua, hänelle lähetetään kuitenkin edelleen ilmoitus viestinvälityspalvelusta. Sen sijaan yksityinen palveluntarjoaja ei ilmeisesti olisi velvoitettu lähettämään ilmoitusviestejä tai ylipäänsä mahdollistamaan tällaista toiminnallisuutta. Sekaannusta voi aiheutua, jos ilmoituksia lähetetään useasta eri palvelusta tai jos ilmoitusta ei lähetetä siitä palvelusta, jota tiedoksiannon vastaanottaja on päättänyt käyttää. Lisäksi heräteyhteystietoa täytynee ylläpitää myös Suomi.fi-viesteissä, vaikka henkilö käyttäisikin yksityistä digipostipalvelua.

Vastine: Suomi.fi-viestit -palveluun saapuneiden sähköisten viranomaisviestien lukeminen palveluntarjoajien katseluohjelmien kautta edellyttäisi esityksen mukaan sitä, että henkilöllä on käytössään Suomi.fi-viestit sähköisten viranomaisviestien vastaanottamiseen, sillä katseluohjelmat olisivat liitettyinä Suomi.fi-viestit -palveluun. Suomi.fi-viestit -palveluun saapuneista viesteistä lähetettäisiin ilmoituksia voimassa olevan asiointilain ja tukipalvelulain ilmoitussääntelyn mukaisesti, millä on keskeinen merkitys erityisesti tavallisen tiedoksiannon toteutumisessa. Perustuslakivaliokunta on hallituksen esitystä HE 124/2025 vp koskeneessa lausunnossaan todennut, että valiokunnan mielestä viestinvälityspalveluun tulleesta tiedoksi annettavasta asiakirjasta tehtävällä ilmoituksella (heräte) on keskeinen merkitys tiedoksiannon tarkoituksen toteutumisen kannalta. Suomi.fi-viestit -palveluun lähetetystä tiedoksi annettavasta asiakirjasta lähetettävä ilmoitus säilyisi keskeisenä oikeusturvamekanismina myös ehdotetussa sääntelyssä.

Ehdotetun sääntelyn myötä ilmoituksen vakiomuotoista sisältöä on tarkoitus muuttaa siten, että siitä kävisi ilmi, että tiedoksianto on luettavissa palvelutuottajan tarjoaman katseluohjelman (Suomi.fi-viestit) ohella myös käyttäjän valitsemassa muussa digipostipalvelussa. Ilmoituksessa todettaisiin tiedoksiantojen vastaanottamiseen käytettävissä olevat palvelut. Tämä on keskeinen keino turvata, että henkilöllä on tieto siitä, minkä palvelun avulla tiedoksi annettava asiakirja on mahdollista vastaanottaa. Lisäksi teknisen

toteutuksen on tarkoitus mahdollistaa, että ilmoituksen voisi lähettää myös palveluntarjoajalle ilmoitettuun sähköiseen osoitteeseen. Vaihtoehtoisena herätteenä voisi olla yksityisen toimijan tarjoaman palvelun lähettämät ilmoitukset. Palveluntarjoajan lähettämä heräte ei kuitenkaan poistaisi viestinvälityspalvelun palvelutuottajan sääntelyyn perustuvaa velvollisuutta lähettää heräte käyttäjän ilmoittamaan sähköiseen osoitteeseen.

Valtiovarainministeriö katsoo, että ilmoitusmenettelyä on mahdollista selkeyttää käytännön toimin, kuten edellä mainitusti ilmoituksen sisältöä muuttamalla ja viestinvälityspalvelusta lähetettävää ilmoitusta täydentävillä ilmoituksilla, minkä vuoksi ilmoitussääntelyä ei ole tarpeen selventää nykyisestä.

Tiedoksiantomenettelyn asianmukaisuus

Oikeusministeriön näkemyksen mukaan usean digipostipalvelun käyttö samanaikaisesti viranomaisviestien katseluohjelman voi aiheuttaa epätietoisuutta ja sekaannusta viranomaisissa ja tiedoksiantojen vastaanottajissa sen suhteen, mitä kautta tiedoksianto on toimitettu ja milloin se on vastaanotettu. Oikeusministeriön mukaan on viranomaisen kannalta kohtuutonta, että viranomaisen tulisi huolehtia sähköisen tiedoksiannon asianmukaisesta toimituksesta, mutta sillä ei ole kontrollia katseluohjelmaa tarjoavaan palveluntarjoajaan. Tiedoksiantomenettelyn asianmukaisuusvaatimus korostuu erityisesti annettaessa tiedoksi asiakirjoja, joiden perillemeno on erityisen tärkeää, jotka sisältävät esimerkiksi salassa pidettäviä tai arkaluonteisia tietoja, ja jotka tiedoksiannon vastaanottajan tulisi vastaanottaa henkilökohtaisesti. Todisteellisen sähköisen tiedoksiannon osalta tiedoksiantomenettelyn asianmukaisuus korostuu ja tulee olla selvää, milloin se on vastaanotettu.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies piti ongelmallisena viranomaisen tiedoksiantovelvollisuuden toteuttamisen näkökulmasta sitä, ettei viranomainen Suomi.fi-viestejä vastaavalla tavalla voisi varmistua sähköisen viestin toimittamisesta yksityisessä katseluohjelmassa. Eduskunnan apulaisoikeusasiamies nosti esille myös kasvavan vastuuketjun tiedoksiantojen toimittamisessa ja riskin siitä, ettei ketään saataisi vastuuseen mahdollisissa häiriö- ja vikatilanteissa.

Vastine: Yksityisten digipostipalveluiden käyttäjän osalta tieto viestin saapumisesta tämän käyttämään palveluun saataville, viestin avaamisesta ja todisteellisen tiedoksiannon osalta tieto viestin kuittaamisesta vastaanotetuksi muodostuisi jatkossa kyseisessä digipostipalvelussa. Yksityisen toimijan tarjoama katseluohjelma tarjoaisi tiedoksiannon vastaanottamiseen tarkoitetun teknisen luku- ja kuittausmahdollisuuden, mutta varsinainen vastuu sähköisten tiedoksiantojen vastaanottamiseen tarkoitetun viestinvälityspalvelutilin toteuttamisesta säilyisi tukipalvelulain nojalla palvelutuottajana olevalla Digi- ja väestötietovirastolla.

Todisteellisen tiedoksiannon edellyttämä asiakirjan vastaanottamisen vahvistus tehtäisiin katseluohjelman avulla, ja vahvistusta koskeva tieto tallentuisi vastaanottajan viestinvälityspalvelutilille, jonka kautta tieto vahvistuksesta välittyisi viranomaiselle rajapintojen välityksellä. Vastaavasti myös muut tiedoksiantoan liittyvät lokitiedot olisivat viestinvälityspalvelun avulla annettavissa tiedoksiannon lähettäneelle viranomaiselle. Näin ollen viranomaiset voisivat saada tiedon muun muassa siitä, mitä kautta tiedoksianto on vastaanotettu.

Todisteellisen tiedoksiannon osalta henkilö vahvistaisi saaneensa asiakirjan tiedoksi palveluntarjoajan palvelussa olevalla erillisellä vahvistustoiminnolla. Vastaanottajan henkilöllisyys olisi mahdollista varmistaa, sillä yksityisten digipostipalveluiden käyttäjä tarvitsisi vahvan sähköisen tunnistautumisen välineen palvelun käyttämiseksi, kuten myös Suomi.fi-viestit -palvelun käyttämiseksi. Tiedoksiannon vastaanottaja voisi vahvistaa tiedoksiannon vastaanotetuksi vain kerran, minkä jälkeen tiedoksi annettu asiakirja olisi luettavissa eri katseluohjelmien avulla. Koska todisteellisen tiedoksiannon ajankohta määräytyy siitä, kun tiedoksi annettava asiakirja on vahvistettu vastaanotetuksi, ei tiedoksiantoajankohdasta lähtökohtaisesti jää epäselvyyttä viranomaiselle tai tiedoksiannon vastaanottajalle. Mikäli viranomainen ei saisi vahvistusta todisteellisesti tiedoksi annettavan asiakirjan perillemenosta, tulisi sen yrittää tiedoksiantoa muulla tavalla, kuten esimerkiksi saantitodistuskirjeellä.

Viranomaisten tulee hyväksyä palveluntarjoajien käyttäminen niiden henkilötietojen alikäsittelijöinä, jotta viranomaisten lähettämiä asiakirjoja ja viestejä olisi mahdollista lukea palveluntarjoajien katseluohjelmien kautta. Jos viranomainen katsoo, ettei se voi hyväksyä tiedoksiantoajansa toimittamista palveluntarjoajien katseluohjelmien kautta esimerkiksi tietoturvasyistä, viranomaisen tulisi hakea poikkeusta viestinvälityspalvelun käyttövelvollisuuteensa.

Häiriötilanteet

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies viittasi lausunnossaan hallituksen esityksen perusteluihin (s. 47), joiden mukaan tavallisen tiedoksiannon toteutumisen arvioinnissa yksittäistä palvelua koskevassa häiriötilanteissa tulisi ottaa huomioon, että viestinvälityspalveluun lähetetty tiedoksianto on luettavissa aina myös palvelutuottajan tarjoamassa palvelussa, mistä palvelun käyttäjää tulisi ehdotetun sääntelyn mukaisesti myös häiriötilanteissa informoida.

Hallituksen esityksessä esitetty johtaa apulaisoikeusasiamiehen mukaan siihen, että vaikka häiriötilanteessa tiedoksianto tai tieto siitä ei ole saapunut asiakkaan käyttämään yksityisen tarjoamaan katseluohjelmaan, asiakkaan katsotaan saaneen päätös tai asiakirja tiedoksi. Tämä asettaa kyseenalaiseksi lähtökohdan siitä, ettei asiakkaan tarvitsisi seurata muita katseluohjelmia, ja toisaalta sen, ettei asiakkaan oikeusturva voisi vaarantua tällaista katseluohjelmaa käytettäessä.

Vastine: Valtiovarainministeriö toteaa, että hallituksen esityksessä on todettu ennen apulaisoikeusasiamiehen viittaamaa kohtaa, että mikäli kysymys on viranomaisen lähettämästä tavallisesta tiedoksiannosta, tulisi tapauskohtaisesti arvioitavaksi, mikä merkitys yksittäisessä palvelussa olevalla häiriöllä olisi arvioitaessa asiointilain 19 §:n 3 momentin mukaista kolmen päivän tiedoksisaantiolettamaa. Lähtökohtaisesti tiedoksisaantiolettamasta poikkeaminen edellyttää, että tiedoksiannon vastaanottaja näyttää, ettei hän ole tosiasiaassa saanut tiedoksiantoa mainitussa ajassa.

Apulaisoikeusasiamiehen viittaama hallituksen esityksessä todettu kohta on tarkoitettu yhdeksi huomioon otettavaksi seikaksi osana kokonaisarviota, eikä sitä ole tarkoitettu tulkittavaksi apulaisoikeusasiamiehen esittämän käsityksen mukaisesti siten, että palveluntarjoajan tarjoamaa katseluohjelmaa käyttävän asiakkaan katsottaisiin aina saaneen asiakirjan tiedoksi, vaikka se ei olisi ollut häiriötilanteen takia luettavissa kyseisestä palvelusta. Viranomaisen harkintaan jäisi edelleen tapauskohtaisesti se, mikä merkitys tavallisen tiedoksiannon toteutumisessa häiriötilanteessa tulisi antaa sille, että asiakirja olisi luettavissa myös palvelutuottajan palvelussa.

Olli Mäenpää totesi, ettei esitykseen sisälly hallinnon asiakkaan eli palvelun käyttäjän oikeusturvaa koskevia erityisiä säännöksiä. Laissa olisi perusteltua säätää myös erikseen käyttäjän oikeudesta saattaa palvelun käyttöön liittyvä häiriö tai muu epäkohta valvojan käsiteltäväksi esimerkiksi voimassa olevan lain 18 §:ssä tarkoitetulla häiriöilmoituksella tai korjausvaatimuksella. Palveluntarjoajan olisi käsiteltävä se viipymättä ja sen johdosta palveluntarjoajan olisi ryhdyttävä tarpeellisiin toimenpiteisiin häiriön tai epäkohdan korjaamiseksi.

Vastine: Valtiovarainministeriön arvion mukaan häiriötilanteita koskevaa sääntelyä olisi hyvä täydentää käyttäjän oikeusturvaa vahvistavalla säännöksellä. Valtiovarainministeriö ehdottaa, että tukipalvelulain 8 k §:ään lisättäisiin tätä koskeva 4 momentti, jolloin hallituksen esityksessä ehdotettu 4 momentti siirtyisi pykälän 5 momentiksi (muutos keltaisella korostettuna):

8 k §

Viestinvälityspalvelun ja katseluohjelman häiriötilanteet

Jos viestinvälityspalvelun tai katseluohjelman tuottamiseen käytetty tietojärjestelmä aiheuttaa haittaa viestinvälityspalvelun tai siihen liitetyn katseluohjelman toiminnalle tai tietoturvallisuudelle, haittaa aiheuttavasta tietojärjestelmästä vastaavan tahon on välittömästi ryhdyttävä toimenpiteisiin tilanteen korjaamiseksi. Palvelutuottaja tai palveluntarjoaja voi tarvittaessa kytkeä tietojärjestelmänsä irti toisen ylläpitämästä järjestelmästä. Haittaa aiheuttanut tietojärjestelmä on kytkettävä takaisin viipymättä sen jälkeen, kun on todettu, ettei haittaa enää aiheudu.

Palveluntarjoajan on viipymättä ilmoitettava palvelutuottajalle sekä katseluohjelman käyttäjille, jos sen tarjoamaan palveluun kohdistuu tai sitä uhkaa merkittävä tietoturvaloukkaus taikka muu tapahtuma, joka estää katseluohjelman toimivuuden tai häiritsee sitä olennaisesti taikka vaarantaa tietoturvallisuuden toteutumisen. Ilmoituksessa on kerrottava häiriön tai sen uhkan arvioitu kesto sekä mahdollisuuksien mukaan palvelutuottajan ja katseluohjelman käyttäjän käytettävissä olevista suojaustoimenpiteistä. Lisäksi palveluntarjoajan on ilmoitettava mainituille tahoille häiriön tai uhkan päättymisestä.

Palvelutuottajan on viipymättä ilmoitettava palveluntarjoajalle, jos viestinvälityspalveluun kohdistuu tai sitä uhkaa merkittävä tietoturvaloukkaus taikka muu tapahtuma, joka estää katseluohjelman toimivuuden tai häiritsee sitä olennaisesti taikka vaarantaa tietoturvallisuuden toteutumisen. Ilmoituksessa on kerrottava häiriön tai sen uhkan arvioitu kesto sekä mahdollisuuksien mukaan palveluntarjoajan käytettävissä olevista suojaustoimenpiteistä. Lisäksi palvelutuottajan on ilmoitettava palveluntarjoajalle häiriön tai uhkan päättymisestä.

Katseluohjelman käyttäjä voi tehdä palveluntarjoajalle sen tarjoamaa katseluohjelmaa koskevan häiriöilmoituksen. Palveluntarjoajan on käsiteltävä ilmoitus viipymättä ja tarvittaessa ryhdyttävä tarpeellisiin toimiin häiriön korjaamiseksi.

Palvelutuottajan häiriöilmoituksista sen tukipalveluja käyttäville käyttäjäorganisaatioille sekä tukipalvelun käyttäjille säädetään 18 §:n 2 momentissa.

Perustelut:

8 k §. *Viestinvälityspalvelun ja katseluohjelman häiriötilanteet.* Pykälän 4 momentissa säädettäisiin katseluohjelman käyttäjän eli hallinnon asiakkaan mahdollisuudesta tehdä katseluohjelmaa koskeva häiriöilmoitus katseluohjelman palveluntarjoajalle. Ilmoitusmahdollisuudella turvattaisiin käyttäjän oikeusturvaa tilanteissa, joissa katseluohjelmaan kohdistuu jokin häiriö. Käyttäjän oikeusturvaa varmentaisi edelleen se, että palveluntarjoajan olisi käsiteltävä ilmoitus viipymättä sen saatuaan. Mikäli häiriöilmoitus edellyttäisi palveluntarjoajalta aktiivisia toimia, sen olisi ryhdyttävä tarpeellisiin toimiin häiriön korjaamiseksi.

3. Kielellisten oikeuksien toteutuminen

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies korosti lausunnossaan, että perustuslain 124 § estää julkisen hallintotehtävän antamisen muulle kuin viranomaiselle, mikäli hallinnon asiakkaiden perusoikeudet, kuten kielelliset oikeudet, vaarantuvat. Esityksen perusteluissa on tuotu esiin niitä oikeusturvariskejä, joita voi aiheutua siitä, että yksityinen palveluntarjoaja ei noudata kielellisiä velvoitteitaan. Kielellisiä oikeuksia ja oikeusturvaa esityksen mukaan turvaisi se, että hallinnon asiakkaalla

olisi aina mahdollisuus käyttää Suomi.fi-viestit -palvelua sinne saapuneiden sähköisten tiedoksiantojen ja niihin liittyvien viestien lukemiseen. Eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen mukaan esityksen perusteluista on mahdollista saada kuva, että riittävää perusoikeuksien toteutumiselle on se, että loppu viimein viranomaisen aina tarjoaa asianmukaisen katseluohjelman. Tällainen lähtökohta ei voi toimia perusteena julkisen hallintotehtävän ulkoistamiselle. Myös **Digi- ja väestötietovirasto** kiinnitti huomiota kielellisten oikeuksien toteutumiseen saamen kielten näkökulmasta.

Vastine: Viestinvälityspalvelun palvelutuottajana toimivaan Digi- ja väestötietovirastoon sovelletaan esityksessä todetusti viranomaisena kielilakia (423/2003) ja saamen kielilakia (1086/2003), jotka edellyttävät viranomaisten palvelujen tarjoamista kansalliskielillä suomeksi ja ruotsiksi ja saamen kielillä. Kielilait soveltuvat niiden soveltamissäännösten mukaisesti myös katseluohjelmaa tarjoaviin palveluntarjoajiin näiden hoitaessa avustavaa julkista hallintotehtävää. Hallituksen esityksen perusteluissa kuvatut kielellisten oikeuksien toteutumiseen liittyvät oikeusturvariskit on mainitun yleissääntelyn soveltumisen vuoksi arvioitu pieniksi. Esityksessä on tästä huolimatta pidetty perusteltuna kuvata hallinnon asiakkaille aiheutuvia riskejä pienentäviä seikkoja niissä poikkeuksellisissa tilanteissa, joissa kielilainsäädännön noudattamisessa on syystä tai toisesta puutteita. Valtiovarainministeriö katsoo, ettei kuvatuista riskien minimointiin liittyvistä seikoista johtuen tule tehdä päätelmää, että tämä olisi lähtökohtaisena perusteena julkisen hallintotehtävän ulkoistamiselle. Kielelliset oikeudet turvattaisiin jatkossakin kielilainsäädännön Digi- ja väestötietovirastolle ja yksityisille palveluntarjoajille asettamalla velvollisuuksilla, mikä turvaisi kielellisten perusoikeuksien toteutumisen.

Svenska Finlands folkting totesi lausunnossaan, että vaikka kielilainsäädäntöä onkin sovellettava katseluohjelmaa sopimuksen nojalla tarjoaviin palveluntarjoajiin, se ei tarkoita automaattisesti sitä, että kielelliset oikeudet toteutuisivat yhdenvertaisesti käytännössä. Folktinget on koko ajan korostanut, että digitaalisia palveluita koskevaan lainsäädäntöön on tärkeä lisätä kielellisiä oikeuksia koskeva säännös.

Vastine: Kuten edellä on todettu, kielilainsäädäntö soveltuu katseluohjelmaa tarjoaviin palveluntarjoajiin niiden hoitaessa avustavaa julkista hallintotehtävää. Tämän vuoksi valtiovarainministeriö katsoo, ettei kielellisistä oikeuksista ole tarve säätää erikseen ja että kyseisellä säännöksellä olisi puhtaasti informatiivinen luonne. Yksityisten toimijoiden tietoisuus kielilainsäädännön velvoittavuudesta käy ilmi hallituksen esityksen perusteluista, minkä lisäksi palvelutuottajan on mahdollista korostaa kielilainsäädännön velvoittavuutta myös sopimuksessa. Tämän vuoksi informatiiviselle sääntelylle ei valtiovarainministeriön mielestä ole tässä yhteydessä tarvetta.

4. Kompensaatiota koskevat huomiot

Palvelualojen työnantajat Palta ry ja **Posti Group Oyj** totesivat lausunnoissaan, että yksityisille digipostitoimijoille tulisi luoda kompensaatiomalli sähköisten viranomaisviestien näyttämisestä tai vaihtoehtoisesti maksaa korvausta integraatioista Suomi.fi-viestit -palveluun. Julkisen hallintotehtävän hoitamisesta sopimusperusteisesti tulisi maksaa korvaus vastikkeena sopimuksen nojalla suoritetusta toimesta. Posti Group Oyj piti juridisesti ja kilpailuneutraaliteetin kannalta ongelmallisena, että valtio linjaa yksipuolisesti, ettei viranomaisten sähköisten tiedoksiantojen näyttämisestä makseta lainkaan korvausta, vaikka tehtävä annetaan markkinaehtoisten toimijoiden hoidettavaksi sopimuspohjaisesti. Lausunnoissa kiinnitettiin myös huomiota arvioon mahdollisesta kompensaatiosta valtiontukea ja tämän arvion kestävyYTEEN.

Vastine: Arvioinnissa on päädytty siihen, että koska kysymys on vapaaehtoisesta julkista hallintotehtävää avustavan tehtävän hoitamisesta, ei tehtävän hoitamisesta olisi perusteltua maksaa palveluntarjoajalle tukea. Kyse ei siis ole tavanomaisesta markkinaehtoisesta sopimuksesta, jolla hankittaisiin palvelua vastiketta vastaan. Lähtökohtana on, että palveluntarjoaja tuottaa viranomaisviestien näyttämistä koskevan palvelun osana liiketoimintaansa. Yksityisille toimijoille maksettavassa tuessa olisi arvion mukaan kyse valtiontuesta, jonka tulisi täyttää EU:n valtiontukisääntelyn edellytykset, sillä se olisi valtion varoista muodossa tai toisessa myönnettyä tukea, joka mahdollisesti täyttäisi myös muut Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa kuvatut kriteerit. Myös työ- ja elinkeinoministeriö, joka koordinoi EU:n valtiontukisääntöjen täytäntöönpanoa Suomessa, on valmistelun aikana ja esitysluonnoksesta antamassaan lausunnossa alustavasti arvioinut tukea samalla tavoin. Arvion mukaan yksityisille palveluntarjoajille maksettavan yritystuen sääntelyä koskevaa arviointia tulisi hallituksen esityksen aikataulu huomioon ottaen valmistella omana hankkeenaan. Tähän liittyen valtiovarainministeriö vei Yhteiskunnan uudistamisen ministerityöryhmälle tiedoksi 11.11.2025 linjauksen, ettei viranomaisten tiedoksiantojen näyttämisestä yksityisille makseta valtiontukea.

5. Kilpailunäkökohtia koskevat huomiot

Palveluntarjoajien valvonta

Posti Group Oyj piti tärkeänä, että valvonta rajataan täsmällisesti niihin toimintoihin, jotka todella liittyvät tiedoksiantojen oikeusvaikutuksiin ja lainmukaiseen suorittamiseen. Valvontaa koskevien säännösten tulee olla tarkkarajaisia, kilpailuneutraaleja ja rajoittua vain niihin tietoihin, jotka ovat välttämättömiä julkisen hallintotehtävän hoidon arvioimiseksi. **Posti Group Oyj** ja **Palvelualojen työnantajat Palta ry** pitivät ongelmallisena sitä, että palvelutuottajana ja samalla katseluohjelmaa tarjoava Digi- ja väestötietovirasto

valvoo muita palveluntarjoajia ja määrittelee sopimusehdot palveluntarjoajille. Palvelualojen työnantajat Palta ry:n mukaan myös valvontatehtävä ja sopimusehtojen tarkistaminen tulisi siirtää toiselle viranomaiselle, kuten Liikenne- ja viestintävirastolle. Myös **Teknologiateollisuus ry** piti tarpeellisenä tarkastella uudelleen valvontatehtävän siirtoa toiselle viranomaiselle, jos Digi- ja väestötietoviraston sisäinen järjestely ei riittävällä tavalla turvaa roolien erillisyyttä. **Teknologiateollisuus ry:n sekä Palvelualojen työnantajat Palta ry:n** mukaan erillinen kirjanpito palvelutuottajan viestinvälitystoiminnalle olisi tarpeen taloudellisten kustannusten vertailun ja palvelun tehokkuuden kehittymisen kannalta.

Vastine: Ehdotetun 8 l §:n mukainen palvelutuottajan toimivalta valvoa palveluntarjoajia on rajattu ehdotetun 8 f §:n 1 momentissa tarkoitetun tehtävän hoitamisen valvomiseen. Palvelutuottajalla olisi oikeus saada palveluntarjoajalta tämän valvontatehtävänsä toteuttamiseksi salassapitosäännösten estämättä vain välttämättömät tiedot 8 f §:n 1 momentissa tarkoitetun tehtävän hoitamiseen liittyvistä asiakirjoista. Palvelutuottajana toimivan Digi- ja väestötietoviraston niin kutsutun kaksoisroolin palveluntarjoajana sekä kokonaisuutta hallinnoivana ja palveluntarjoajia valvovana toimijana ei arvioidusti vaikuttaisi haitallisesti kilpailuun, koska Digi- ja väestöviraston viestinvälityspalvelun tuottamiseen liittyvissä tehtävissä on kysymys lähtökohtaisesti julkisen hallintotehtävän hoitamisesta. Lisäksi viestinvälityspalvelun ja katseluohjelman tuottaminen sekä toiminta ehdotetun sääntelyn mukaisessa viranomaisroolissa erotettaisiin toisistaan viraston sisäisesti. Viestinvälityspalvelun ja sen katseluohjelman tuottamisesta ei arvioidusti olisi tarpeen pitää erillistä kirjanpitoa kilpailulain 30 d §:n mukaisesti, sillä esityksessä tehdyn arvion mukaan nyt kyseessä olevassa toiminnassa ei olisi kyse taloudellisen toiminnan harjoittamisesta. Valtiovarainministeriö katsoo siten, että valvovan viranomaisen tehtäviä ei ole tarpeen siirtää Digi- ja väestötietovirastolta muulle viranomaiselle.

Palveluntarjoajien ja palvelutuottajan välinen yhteistyö

Posti Group Oyj totesi, että yhteistyön palveluntarjoajien ja palvelutuottajan välillä tulee rajoittua ainoastaan niihin teknisiin ja toiminnallisiin osa-alueisiin, jotka ovat välttämättömiä palvelun yhteen toimivuuden ja tietoturvan kannalta. Yhteistyö ei myöskään saa edellyttää liiketoiminnallisesti arkaluonteisten tietojen jakamista tai aiheuttaa kilpailun vääristymiä. Lisäksi yhteistyövelvoitteiden tulisi olla tarkasti rajattuja, läpinäkyviä ja kilpailuneutraaliteetin näkökulmasta perusteltuja.

Vastine: Ehdotetun 8 j §:n mukainen yhteistyö viestinvälityspalvelun ja katseluohjelmien toiminnan varmistamiseksi käsittäisi eri osa-alueita, jotka ovat merkityksellisiä viestinvälityspalvelun ja katseluohjelman asianmukaiselle toiminnalle, kuten tietoturvasuus, tietosuoja, rajapintojen tekninen ylläpito ja päivittäminen, häiriötilanteisiin varautuminen ja yhteentoimivuus. Pykälän

mukainen yhteistyövelvoite ei velvoittaisi palvelutuottajia ja palveluntarjoajia esimerkiksi jakamaan liikesalaisuuksia tai yleisesti tietoja kilpailuoikeuden vastaisesti.

Kilpailuasetelma sähköisen viranomaisviestinnän ensisijaisuuden myötä

Palvelualueiden työnantajat Palta ry ja Teknologiateollisuus ry pitivät ongelmallisena, että sähköisen viranomaisviestinnän ensisijaisuuden myötä kansalaiset tulevat sitoutuneiksi Suomi.fi-viestit -palveluun ennen markkinatoimijoita ja ettei katseluohjelman tarjoamista koskevan tehtävän tekninen toteutus ole todennäköisesti valmiina lain ehdotettuna voimaantuloajankohtana 1.7.2026.

Vastine: Valtiovarainministeriö toteaa, että katseluohjelman tarjoamisen mahdollistavat tekniset muutokset toteutetaan mahdollisimman nopeasti huomioiden kuitenkin, että kyseessä on vaativa tietojärjestelmäkehityshanke, joka kohdistuu yhteiskunnan kannalta kriittiseen viranomaisten viestinvälitysinfrastruktuuriin. Tavoiteaikataulu teknisen toteutuksen ensimmäisen version julkaisemiselle on 30.9.2026. Valtiovarainministeriö tuo myös esille, että Suomi.fi-viestit katseluohjelman mahdollistaa jatkossakin ainoastaan viranomaisten lähettämien viestien vastaanottamisen, niihin vastaamisen ja tapauskohtaisesti viestien lähettämisen viranomaisille, kun taas yksityiset digipostipalvelut pitävät sisällään viestiliikennettä laajemmin myös muilta lähettäjätahoilta mukaan luettuna eri kaupalliset toimijat. Tämä luo valtiovarainministeriön näkemyksen mukaan kansalaisille luontaisia kannustimia valita käyttöönsä Suomi.fi-viestien sijasta tai ohella yksityisiä digipostipalveluita, jotka mahdollistavat viestiliikenteen keskittämisen yhteen yksittäiseen digipostipalveluun huolimatta siitä, että yksityinen digipostipalvelu on valittavissa viranomaisviestien katseluohjelmaksi vasta sähköisen viranomaisviestinnän ensisijaisuuden voimaantulon jälkeen.

6. Muut huomiot

Yksityisten digipostipalveluiden kytkös Suomi.fi-viesteihin

Oikeusministeriön mukaan yksityisten digipostipalveluiden kytkös Suomi.fi-viestit -palveluun ei vaikuttaisi mahdollistavan viranomaisviestien välityksen ulkoistamista yksityisiin digipostipalveluihin suorilla sopimuksilla viranomaisten kanssa. Lisäksi kytköksen myötä viranomaisviestejä ei enää saavu käyttäjälle yksityisiin digipostipalveluihin, jos tämä lopettaa Suomi.fi-viestit -palvelun käytön. Tällaisista seikoista, kuten myös esimerkiksi useampien digipostilaatikoiden käytön vaikutuksista, olisi oikeusministeriön mukaan syytä viestiä laajasti ja kattavasti digipostilaatikoiden käyttäjille ja yleisesti.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies nosti esiin kysymyksen siitä, miten menetellään niissä tilanteissa, joissa henkilö ei (enää) pysty käyttämään

sähköistä tiedoksiantoa ja tarvitsee viranomaisen tiedoksiannot postitse. Apulaisoikeusasiamiehen mukaan vaikuttaa siltä, ettei sääntelyssä olisi huomioitu huolellisesti kaikkia niitä tilanteita, joissa DVV:llä olisi tarve sulkea käyttäjän viestinvälityspalvelutilin näkymä palveluntarjoajan katseluohjelmaan: esimerkiksi henkilön toimintakyvyssä tapahtuneet muutokset, käyttäjärekisteriin ilmoitetut muutokset, palveluntarjoajan lainvastainen toiminta tai palveluntarjoajan sopimuksen irtisanominen.

Vastine: Ehdotettu sääntely ei estä niin sanottuja suoraliityntöjä viranomaisten omista palveluista yksityisiin digipostipalveluihin, sillä viranomaiset voisivat edelleen asiointilain ja tukipalvelulain säännöksiä noudattaen sopia suoraan yksityisten digipostitoimijoiden kanssa niiden lähettämien sähköisten viestien välittämisestä suoraan kyseisten palveluntarjoajien digipostilaatikkopalveluihin. Esityksessä tarkoitettu katseluohjelma on kuitenkin kytketty Suomi.fi-viestit -palveluun, joten henkilöllä on oltava viestinvälityspalvelutili Suomi.fi-viestit -palvelussa ja siten sähköiset viranomaisviestit käytössään, jotta hän voi lukea sinne saapuneita viranomaisviestejä katseluohjelman kautta. Sähköisten viranomaisviestien vastaanottamiseen sekä viestinvälityspalvelutilin avaamiseen ja sulkemiseen sovellettaisiin edelleen voimassa olevaa asiointilain ja tukipalvelulain sääntelyä. Jos henkilö siirtyy sähköisestä viranomaisviestinnästä paperipostin vastaanottajaksi kyseisen sääntelyn mukaisesti ja siten päättää Suomi.fi-viestien käytön, Suomi.fi-viestit -palveluun saapuneita ja saapuvia sähköisiä viranomaisviestejä ei enää voi nähdä katseluohjelman kautta.

Esityksessä ehdotettujen muutosten vaikutusten ymmärtämiseksi kokonaisuuden toimijat voisivat tehdä yhteistyötä muutoksista viestimiseksi. Palveluntarjoajat ja palvelutuottaja olisivat ehdotetun 8 j §:n mukaan velvollisia tekemään yhteistyötä viestinvälityspalvelun ja katseluohjelmien toiminnan varmistamiseksi, mikä voisi käsittää yhteistyön esimerkiksi käyttäjien tiedottamiseksi.

Suomi.fi-viestien käyttö päätetään sulkemalla viestinvälityspalvelutili. Tieto tilin sulkemisesta merkitään tukipalvelulain 11 §:ssä tarkoitettuun viestinvälityspalvelun käyttäjärekisteriin. Viestinvälityspalvelutilin sulkemista voi pyytää henkilö itse tai puolesta-asioija. Pyyntönsä sulkemisesta voi tehdä koska tahansa tilin avaamisen jälkeen ilmoittamalla siitä palvelutuottajalle joko viestinvälityspalvelussa taikka muulla tavalla, esimerkiksi Digi- ja väestötietoviraston asiakaspalvelussa. Valtiovarainministeriö tuo esiin, että myös pyynnön katseluohjelman sulkemisesta voisi tehdä vastaavalla tavalla, minkä jälkeen Digi- ja väestötietovirasto palvelutuottajana sulkisi palveluntarjoajan katseluohjelmaan avaamansa näkymän käyttäjän viestinvälityspalvelutiliin. Ehdotetussa 8 i §:n 4 momentissa puolestaan säädettäisiin katseluohjelman tarjoamista koskevan sopimuksen irtisanomis- ja purkamisperusteista.

Sääntelyn yksityiskohtaisuuden ja teknisyyden taso

Posti Group Oyj katsoi, että ehdotettu sääntelyratkaisu on liian raskas ja yksityiskohtainen ja että sääntelyllä ei pitäisi pyrkiä harmonisoimaan palveluiden teknisiä toteutustapoja tai viestien rakenteita yksityiskohtaisella tasolla. Teknisten ja toiminnallisten vaatimusten tulee keskittyä nimenomaan viranomaistiedoksiantojen turvalliseen ja yhdenmukaiseen näyttämiseen, eivätkä ne saisi rajoittaa palveluiden kehittämistä tai toiminnallisuuksia.

Vastine: Esityksessä ei ehdoteta teknisluonteista yksityiskohtaista sääntelyä vaan sellaista riittävän täsmällistä ja tarkkaa sääntelyä, jota perustuslaki edellyttää julkisen hallintotehtävän antamiseksi muulle kuin viranomaiselle. Sääntelyllä ei otettaisi kantaa tekniisiin yksityiskohtiin, vaan siinä säädettäisiin mahdollisuudesta antaa katseluohjelman tarjoamista koskeva tehtävä palveluntarjoajalle sopimusperusteisesti, sitä koskevista yleisistä edellytyksistä sekä katseluohjelman tarjoamisen toimintaa koskevista muista keskeisistä säännöksistä, kuten häiriöilmoituksista ja valvonnasta. Palvelutuottajan ja palveluntarjoajan välisessä sopimuksessa sovittaisiin katseluohjelman tarjoamisen yksityiskohdista, muun muassa muista kuin lakisääteisistä vaatimuksista, kuten teknisistä ja toiminnallisista vaatimuksista. Vaatimuksilla varmistettaisiin palveluntarjoajan tehtävien asianmukainen hoitaminen.

Sopimusehdot ja palveluntarjoajille asetettavat vaatimukset

Tietosuojavaltuutettu totesi, että sääntely sopimuksessa sovittavista asioista näyttää jäävän suppeaksi jättäen laajaa harkintamarginaalia käytännön tilanteisiin. Tietosuojavaltuutetun mukaan esitys näyttää jättävän myös paljon harkintavaltaa palveluntarjoajalle sen arvioinnista, mitä ovat ne toiminnan muutokset, joilla voi olla vaikutusta sille uskottujen tehtävien hoitamiseen ja jotka on siten viipymättä ilmoitettava palvelutuottajalle. **Posti Group Oyj** huomautti, että Digi- ja väestötietovirastolle jää täsmentymätöntä päätösvaltaa sopimusehtojen suhteen, sillä se voi asettaa muita kuin lakisääteisiä vaatimuksia vakiosopimusehdoissa. **Palvelualojen työnantajat Palta ry ja**

Teknologiateollisuus ry huomauttivat, että vaatimusten tulee olla relevantteja julkisen hallintotehtävän toteuttamisen näkökulmasta, eikä niihin saa asettaa palvelutuottajan toimesta kohtuuttomia vaatimuksia tai edellytyksiä.

Vastine: Ehdotetussa sääntelyssä säädettäisiin palvelutuottajan ja palveluntarjoajan välisen sopimuksen vähimmäissisällöstä ja palvelutuottajan velvollisuudesta laatia ja ylläpitää yleisiä ja julkisesti saatavilla olevia vakiosopimusehtoja koskien sopimuksen vaatimuksia. Koska vakioehdot olisivat samat kaikille palveluntarjoajille, sopimukseen ei jäisi tältä osin neuvotteluvaraa. Sopimuksen vähimmäissisällöllä ja palveluntarjoajille asetettavilla vaatimuksilla varmistettaisiin palveluntarjoajan tehtävien asianmukainen hoitaminen.

Ehdotetun sääntelyn 8 i §:n 5 momentissa säädettäisiin palveluntarjoajan veloitteesta viipymättä ilmoittaa palvelutuottajalle sellaisista toimintaansa koskevista muutoksista, joilla voi olla olennaista vaikutusta sille uskottujen

tehtävien hoitamiseen. Säännöskohtaisissa perusteluissa tällaisina tilanteina mainitaan muun muassa esimerkiksi palveluntarjoajan muuttuneet omistussuhteet tai palveluntarjoajan palveluun tehdyt olennaiset muutokset, joilla olisi vaikutusta sopimuksessa sovittujen seikkojen toteutumiseen käytännössä. Valtiovarainministeriö toteaa, että säännöksen avoimella muotoilulla on pyritty kattamaan mahdollisimman monia erilaisia tilanteita, joista palveluntarjoajan tulisi ilmoittaa palvelutuottajalle.

Henkilötietojen käsittelyä koskevat huomiot

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies huomautti, että esityksessä kuvatut tietosuojaa koskevat riskit, kuten mahdolliset haavoittuvuudet uusissa rajapinnoissa ja potentiaalisen hyökkäyspinta-alan laajentuminen koskisivat kaikkia Suomi.fi-viestien käyttäjiä, eikä ainoastaan niitä, jotka ovat vapaaehtoisesti ottaneet käyttöönsä palveluntarjoajan katseluohjelman. Apulaisoikeusasiamies katsoi, että tämä riski heijastuu myös ehdotetun sääntelyn tarkoituksenmukaisuuden arviointiin. Apulaisoikeusasiamies nosti esille myös kysymyksen siitä, onko katseluohjelman kautta palveluntarjoajan saamien tietojen käyttö rajattu tarpeeksi täsmällisesti ja tarkkarajaisesti siten, ettei niitä ole mahdollista hyödyntää yhtiön varsinaisessa liiketoiminnassa.

Tietosuojavaltuutettu puolestaan kiinnitti huomiota siihen, siihen, että muiden toimijoiden tarjotessa esityksessä tarkoitettua katseluohjelmaa, ei kyseinen toimija saisi käsitellä hallinnon asiakkaan tietoja muuhun tarkoitukseen kuin sanotun katseluohjelman tarjoamiseksi. Esityksestä ei käy ilmi, miten varmistettaisiin, että näin ei käy. Tietosuojavaltuutettu katsoi myös, että hallinnon asiakkaita on informoitava selkeästi ja läpinäkyvästi siitä, miten heidän henkilötietojaan tässä yhteydessä käsitellään. Lisäksi siirrettäessä viranomaisviestintä pääosiltaan palveluun, jossa näyttäisi olevan mahdollista tai jopa todennäköistä, että henkilötietoja käsiteltäisiin pilviympäristössä, tulisi arvioida myös millaisia vaikutuksia mahdollisella tiedonsiirrot kieltävällä Euroopan unionin tuomioistuimen päätöksellä voisi olla viranomaisviestintään.

Vastine: Valtiovarainministeriö yhtyy eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen arvioon potentiaalisen hyökkäyspinta-alan laajentumisesta ja toteaa, että tämä on tuotu esiin myös esityksen vaikutustenarvioinnissa. Tietosuojaan liittyviä riskejä kuitenkin vähentää merkittävästi se, että Suomi.fi-viestien kautta haettuja tietoja viranomaisten viesteistä ei tallennettaisi yksityisiin digipostipalveluihin pysyvästi. Yksittäisen käyttäjän viestit sisältöineen ja mahdolliset asiaankuuluvat liitteet haettaisiin Suomi.fi-viesteistä käyttäjän pyynnöstä ja tallennettaisiin yksityiseen digipostipalveluun ainoastaan hetkellisesti yksittäisen istunnon ajaksi, ellei käyttäjä oma-aloitteisesti, viestikohteisesti ja nimenomaisesti ilmoita haluavansa säilyttää kyseisen viestin myös yksityisessä digipostipalvelussa. Palvelutuottajaa ja palveluntarjoajia koskisivat esityksessä kuvatuksi muun muassa tietosuojaa ja tiedonhallintaa koskevasta sääntelystä seuraavat velvollisuudet

tietoturvallisuuden varmistamiseen. Valtiovarainministeriö katsoo, että yleisestä tietosuojaa-asetuksesta (EU) 2016/679 rekisterinpitäjille seuraavat vastuut, kuten velvollisuus selkeään ja läpinäkyvään informointiin tai henkilötietojen siirtoja koskevat edellytykset eivät muuttuisi esityksen myötä, vaikka viranomaisviestinnässä käytettäisiin jatkossa mahdollisesti nykyistä useampia henkilötietojen käsittelijöitä tai alikäsittelijöitä.

Palvelutuottaja ja palveluntarjoaja olisivat tietosuojalainsäädännön nojalla velvollisia sopimaan henkilötietojen käsittelystä. Näillä sopimusehdoilla varmistettaisiin se, että palveluntarjoajat käsittelevät henkilötietoja rekisterinpitäjien alaisuudessa ainoastaan rajattuun, julkista hallintotehtävää avustavan tehtävän hoitamisen kannalta välittömästi tarpeelliseen käyttötarkoitukseen. Palveluntarjoajat, kuten myös palvelutuottaja, olisivat velvollisia noudattamaan myös tietosuojalainsäädäntöä käsitellessään henkilötietoja. Tietosuojariskien kohdistumisen kannalta on myös huomattava, että palveluntarjoajat käsitelisivät viestinvälityspalvelun käyttäjän tiettyjä henkilötietoja vain, jos hän on valinnut lukevansa viranomaisten sähköisesti tiedoksi annettavat asiakirjat ja niihin liittyvät viestit kyseisten palveluntarjoajien katseluohjelmissa. Näin ollen palveluntarjoajilla ei olisi oletusarvoista pääsyä kaikkien Suomi.fi-viestien käyttäjien henkilötietoihin, vaan vain sellaisten käyttäjien tiettyihin henkilötietoihin, jotka ovat valinneet kyseisen palveluntarjoajan palvelun katseluohjelmakseen. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että käyttäjän tulisi itse arvioida katseluohjelman tietosuojan tasoa, sillä käyttäjällä olisi mahdollisuus valita käyttämänsä katseluohjelma niistä katseluohjelmista, joiden tietoturvan ja tietosuojan tason palvelutuottaja on varmistanut.

Sami Aalto, lainsäädäntöneuvos